

**Mehtab Singh Khanna and others v. Union of India and others
(G. R. Majithia, J.)**

ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਐਮ. ਮਲਹਾਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਕੇ. ਦੁਆ, ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਜੂਨੀਅਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਨਖਾਹ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(6) ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਉਠਾਈ ਹੈ, ਆਈ. ਉਸ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਟਿਕਾਉ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਸਿਰਫ ਉਸਦੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਵਾਧੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਈ.ਆਈ.ਸੀ. ਜੋ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਮਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

(7) ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਮੈਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ 20 ਸਤੰਬਰ, 1983 ਦੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਤਨਖਾਹ ਸਕੇਲ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਤੈਅ ਕਰੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਜਿੱਥੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਮੁੜ ਨਿਰਧਾਰਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਰਿਣਾਮੀ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਲੋੜੀਂਦਾ ਕੰਮ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਰ.ਐਨ.ਕੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ

ਜੀਆਰ ਮਜੀਠੀਆ ਜੇ.

ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਖੰਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਸ, — ਜਵਾਬਦੇਹ।

1988 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ 6720 ।

7 ਅਗਸਤ, 1990

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950-Article 226, 227, 310 ਅਤੇ 311— ਟੈਲੀਫੋਨ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਿਯਮ, 1980—ਆਰ.ਆਈ. 2.3(e)- ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਮਚਾਰੀ - r। ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। 2.3(e)-ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀ *NON-OYT-SS* ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ

ਨਵੇਂ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਲਈ ਸ਼੍ਰੇਣੀ—ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਪੋਸਟਸ ਐਂਡ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਢੁਕਵੀਂ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਲਈ।

ਆਯੋਜਿਤ, r1 ਦੀ ਇੱਕ ਬੇਅਰ ਰੀਡਿੰਗ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ. ਟੈਲੀਫੋਨ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਰੂਲਜ਼, 1980 ਦਾ 2.3 ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੀ ਗੈਰ-ਓਏਟੀ-ਐਸਐਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਰ.ਐਲ. 2.3(e) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(ਪਾਰਾ 5 ਅਤੇ 6)

ਮੰਦਭਾਗਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕ ਅਤੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਟਾਫ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ, ਉਹ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਸ ਕੋਲ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਹਨ। ਡਾਕ ਅਤੇ ਟੈਲੀ ਗ੍ਰਾਫ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਸਿਮੀ ਲਾਰ ਲਾਭ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਗੈਰ-ਓਏਟੀ-ਐਸਐਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਟਾਫ (ਪਾਰਾ 6)

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ -

- (i) ਇਸੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟੀ 7 ਰਿਕਾਰਡ 0 ਅਤੇ 0 ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ, ਇਮਪੱਗਡ ਆਰਡਰ ਅਨੁਸੂਚੀ P-2 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕਾਂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਿਹਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ। ਗੈਰ-OYT-SS ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਦੂਜੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਲ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਡੈਲ ਤੋਂ।

(ii) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਫਾਈਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਛੇਟ ਦਿਓ (ਦੀ ਕਾਪੀਆਂ

ਅਨੁਸੂਚੀ P-1 ਤੋਂ P-7।

- (iii) 1 ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਲਾਗਤ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬੈਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਐਫ .

ਐਡਵੋਕੇਟ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਐਚ.ਐਸ ਬਰਾੜ, ਐਡਵੋਕੇਟ, f ਜਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਜੀ.ਆਰ.ਮਜੀਠੀਆ, ਜੇ.

- (1) ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਨ, ਨੇ 12 ਜਨਵਰੀ, 1986 ਦੇ

Mehtab Singh Khanna and others v. Union of India and others
(G. R. Majithia, J.)

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਓ.ਵਾਈ.ਟੀ.-ਐਸ.ਐਸ. ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਸੰਸਥਾ ਹੈ।

(2) ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। - ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸਨ। ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਗੈਰ-OYT-SS ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ, - 12 ਜਨਵਰੀ, 1986 ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਓ.ਵਾਈ.ਟੀ.-ਐਸ.ਐਸ. ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ' ਵਿੱਚ ਅਹੁਦੇ ਸੰਭਾਲ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਓ.ਵਾਈ.ਟੀ.-ਐਸ.ਐਸ. ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਟੈਲੀਫੋਨਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਯੋਗ ਸਨ।

(3) ਪ੍ਰੋਸਪੈਕਟ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਪੋਸਟਸ ਐਂਡ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫਸ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਡੀਜੀਪੀ ਐਂਡ ਟੀ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 2-29/78-ਪੀਐਚਏ ਮਿਤੀ 14 ਮਾਰਚ, 1980 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ P&T ਮੈਨੂਅਲ ਵਾਲੀਅਮ-XII ਦੇ ਪੈਰਾ 24(1) (i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਲੀ, NON-OYT-SS ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਟੈਲੀਫੋਨਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਓ.ਵਾਈ.ਟੀ.-ਐਸ.ਐਸ. ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਧੀਨ ਟੈਲੀਫੋਨਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ।

(4) ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ 16 ਜਨਰਲ ਐਂਡ ਪੋਸਟਾਂ ਅਤੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫਾਂ ਨੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਰੂਲਜ਼ 1980 ਲਈ 3g ਲਾਈਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ। ਗੈਰ-OYT-SS ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਟੈਲੀਫੋਨਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਸਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮ 2.3 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: —

ਨਿਯਮ 2, 3 ਗੈਰ-OYT-SS ਸ਼੍ਰੇਣੀ।— ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗੈਰ-OYT-SS ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

- (a) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਦੂਤਾਵਾਸ.
- (b) ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ।
- (c) ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ (ਦਿੱਲੀ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸਮੇਤ) ਅਤੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਰ।
- (d) ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰਜੀਹੀ ਵਾਰੰਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ (ਜੋ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਰਹੇ/ਰਹੇ ਹਨ) , ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਪੈਰੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਆਈਟਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- (e) . ਸੀਨੀਅਰ) ਅਧਿਕਾਰੀ) 1 ਦੇ 3 ਕੇਂਦਰੀ) ਜਾਂ ਰਾਜ 2 ਸਰਕਾਰਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ,

ਆਪਣੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਜਾਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਦਿਨ, 20 ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮੁਢਲੀ ਤਨਖਾਹ ਲਈ ਸੀ - (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਨਖਾਹ) ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮੂਲ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ), ਰੁਪਏ ਦੀ 1,600 (ਰੁ. 1,100, P&T ਅਫਸਰਾਂ ਲਈ) ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵੱਧ? ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡਣ ਲਈ Pb9r. ਓਵਰਸੀਜ਼, ਸੰਚਾਰ ਸੇਵਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ (ਉਸ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਟੈਲੀਫੋਨਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਪੀ ਐਂਡ ਟੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਸੰਚਾਰ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਤੇ ਪੀ ਐਂਡ ਟੀ ਆਡਿਟ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਪਹਿਲਾਂ। ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗੀ।

- (f) ਸਰਕਾਰੀ ਖੋਜ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਕੌਂਸਲਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀ.ਐੱਡ.ਐਲ.ਆਰ. ਆਈ.ਸੀ.ਏ.ਆਰ. ਆਦਿ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲੈਬੋਰੈਟਰੀਜ਼ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ 'ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ।
- (g) ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਸਰਕਾਰੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਬਜ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਟੈਲੀਫੋਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, - ਪੈਰਾ 2,4 ਦੇ ਤਹਿਤ।

**Mehtab Singh Khanna and others v. Union of India and others
(G. R. Majithia, J.)**

ਗੈਰ-ਪ੍ਰੋਕਟਿਸਿੰਗ ਭੱਤੇ ਨੂੰ ਮੁਢਲੀ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਉਪਰੋਕਤ (ਈ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ।

- (h) **D i** ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ P&T ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਰਿਆਇਤਾਂ। ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ P&T ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(5) ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਇੱਕ BAA ਬੇਰ ਰੀਡਿੰਗ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਹਨ ਜੋ ਗੈਰ-OYT-SS ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਨਿਯਮ 2.3 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਈ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਦੇ ਮੈਂਬਰ "ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀ" ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ "ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਧਾਰਾ-310 ਅਤੇ 311 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ। ਨਿਯਮ 2.3 ਦੀ ਧਾਰਾ (e)। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪ੍ਰਦਯਤ ਕੁਮਾਰ ਬੋਸ ਬਨਾਮ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ (1), ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ ; ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਪੱਖ 'ਤੇ ਕਲਕੱਤਾ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਅਤੇ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ ਜਨਰਲ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 4 ਮਾਰਚ, 1948 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 11 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, 1948. ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦੇ 3 ਸਤੰਬਰ, 1951 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ 1 ਸਤੰਬਰ, 1951 ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜੱਜ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਸੌਂਪੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬਦਲਦਿਆਂ ਰੀਓਰੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਕੁਝ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਰ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਸਲੀ ਪੱਖ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਯੂ. ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 132 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ • ਡੋਪਡ ਕਰਨ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਅੱਗੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸਲਾਹ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 320 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 229, 309, 311 ਅਤੇ 320 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ: -

"ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਮੈਂਬਰ "ਸਿਵਲ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ 'ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀ' ਹਨ" ਜੋ ਕਿ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਵਾਕੰਸ਼ ਹੈ। 320 (3) (c)?"

ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਕੋਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 53, 77, 154 ਅਤੇ 166 ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੰਘ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ। ਪਰ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਲਾ ਵਿੱਚ "ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ" ਵਾਕੰਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 320 (3) (ਸੀ), ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਦਬੰਦੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸੀ। 1935 ਦੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਤੁਲਨਾ ਵੀ ਇਸ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 290 (1) “ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ 'ਦਾ ਤਾਜ' ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 'ਤਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ' ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ” ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 266(3)(ਸੀ.) “ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ” ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 266 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੈਰੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ (1) ਰਾਜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਕੱਤਰ (2) ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਘੀ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਅਤੇ (3) ਸੂਬਾਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ। ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ।

ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਵਿਆਪਕ ਵਾਕੰਸ਼ "ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ 'ਮਹਾਰਾਜ 1' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਾਕੰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਗੈਰ-ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਰੱਖਣਾ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂਕਿ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ 311 ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ 320 (3) (c) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੋਹੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਇਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ

Mehtab Singh Khanna and others v. Union of India and others
(G. R. Majithia, J.)

ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋਨੋਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਰਟ. 320(3)(c) ਕਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ। 229 ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਇਸਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਟਾਫ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। 320 (3) (c) ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭਾਵ, (1) ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਉਸਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, (2) ਦਾਸ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਜੇ. ਅਤੇ (3) ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਕੈਸ਼ਨ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(6) ਉੱਚ-ਉੱਚ-ਯੂਆਰਜੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੰਦਭਾਗਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕ ਅਤੇ ਤਾਰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਮੁਨਾਸਿਬ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ।

ਉਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ, ਉਹ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਟਾਫ਼ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਸ ਕੋਲ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਹਨ। ਡਾਕ ਅਤੇ ਟੈਲੀ ਗ੍ਰਾਫ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰ ਓਏਟੀ ਐਸਐਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਨੈਕਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਗੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੀ.ਸੀ.ਜੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ

ਐਸਐਸ ਸੇਵੀ ਜੇ.

ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ .ਪਟੀਸ਼ਨਰ,

ਬਨਾਮ

ਪੈਪਸੂ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ,

—ਜਵਾਬਦੇਹ।

1987 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 2470

3 ਸਤੰਬਰ, 1990

ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ, 1947- ਐੱਸ. 2(oo) (hh) ਅਤੇ 25-F— S. 2(oo) (hh)—Cl. (hh) ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰੇ-S. 25-F ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਪਿਸਪੁਟਸ ਐਕਟ, 1947 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਜੋ S. 2(oo) ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ (bb) ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਸੀ, ਸੰਭਾਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। . ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਛਾਟੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਐਕਟ ਦੇ ਐਸ. 25-ਐਫ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ। (ਪਰਾ ਪ)